

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะ และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ต่อระดับการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับน้อย

2. ระดับการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ มีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ ผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 131 อบต.

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ ผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะ ของ อบต. อย่างละ 1 คน (อบต. ละ 2 คน) ในจังหวัดมหาสารคาม โดยการสุ่มตัวอย่าง แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้ อบต. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 97 อบต. จำนวน 194 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1. ขนาดของ อบต. แบ่งเป็น ดังนี้ อบต.ขนาดเล็ก และ อบต.ขนาดใหญ่
2. ระดับการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะ แบ่งเป็นดังนี้ แบ่งเป็นดังนี้ ไม่เกินมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และ ปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และ ด้านการประเมินผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และ ด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือจากผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามในการเก็บข้อมูล เมื่อมีการประชุมนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม

2. ผู้วิจัยประสานไปยังผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น เพื่อทราบวัน เวลา ที่มีการประชุมนายกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำจังหวัดมหาสารคาม สำหรับแบบสอบถามที่เป็นส่วนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องกรอก ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันประชุมดังกล่าว 97 ชุด จากนั้นได้ฝากแบบสอบถามอีกชุดสำหรับผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะของ อบต. ไปกับนายก อบต. พร้อมฝากของติดดวงตราไปรษณีย์ จำหน่ายของถึงผู้วิจัยไปพร้อมกับแบบสอบถามชุดดังกล่าวอีกด้วย จำนวน 97 ชุด

3. ผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนกลับมา จำนวน 188 ฉบับ จากจำนวน 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.9 จากนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ปรากฏว่าสมบูรณ์ทั้งหมด จึงนำไปวิเคราะห์ผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสถิติที่ใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

2.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัย ข้อที่ 1 การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 3 ด้าน วัดได้จากแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินการมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการดำเนินการมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการดำเนินการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อย
คะแนนเฉลี่ย	0.01 – 1.50	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อยที่สุด

2.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัย ข้อที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของประชากร One Way ANOVA และ t-test

2.3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัย ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มประเด็น และ นำเสนอโดยตารางแสดงค่าความถี่และร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 และเป็นบุคคลผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะของ อบต. จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4

ขนาดของ อบต. พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ จำนวน 83 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.1 และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก จำนวน 105 คิดเป็นร้อยละ 55.9

ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เรียนจบปริญญาตรีขึ้นไป พบว่ามีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมา จบชั้น ไม่เกินมัธยมศึกษาตอนหรือเทียบเท่า จำนวน 68 คน ร้อยละ 36.2 และสุดท้าย จบระดับ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4

2. ผลการวิเคราะห์ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคามโดยรวมและรายด้าน พบว่า สภาพการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคามโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อ พิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($3.14 \leq \bar{x} \leq 3.18$) เรียงลำดับจากสูงไปหาลำดับ ดังนี้ ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ ($\bar{X} = 3.18$) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.16$) และ ด้านการดำเนินงานจัดการขยะ ($\bar{X} = 3.14$) ตามลำดับ

2.1 ด้านการวางแผน สภาพการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมของ ด้านการวางแผน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$)

เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($2.97 \leq \bar{x} \leq 3.31$) เรียงลำดับจากสูงไปหาค่า 3 ข้อ ดังนี้ การนำข้อวิภาค วิจัยณ์ของชาวบ้าน มาปรับปรุงแผนงานจัดการขยะชุมชนก่อนนำเข้าสู่ สภา อบต. ($\bar{X} = 3.31$) การดำเนินการเก็บรวมข้อมูลจากประชาชนที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการขยะ ($\bar{X} = 3.25$) การนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ประชาชนให้ มาประกอบการจัดทำแผนการจัดการขยะ ($\bar{X} = 3.23$) และ การจัดให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาขยะของชุมชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ($\bar{X} = 2.97$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการดำเนินการจัดการขยะ สภาพการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมของด้านการดำเนินงานจัดการขยะ พบว่า สภาพการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ในด้านการดำเนินงานจัดการขยะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($2.90 \leq \bar{x} \leq 3.58$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 3.58$) ด้านการจัดบุคลากร ($\bar{X} = 3.16$) ด้านการกำจัดขยะ ($\bar{X} = 3.10$) ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 2.90$) และ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 2.90$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ สภาพการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$)

เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($3.14 \leq \bar{x} \leq 3.23$) เรียงลำดับจากสูงไปหาค่า 3 ข้อ ดังนี้ การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน ($\bar{X} = 3.23$) การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการขยะ ($\bar{X} = 3.21$) การดำเนินการให้ชาวบ้านได้เข้ามาช่วยใน การกำหนดมาตรฐานความสะอาดของสภาพแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.17$) และ ประชาชนในชุมชนสามารถรับทราบข้อมูลความสำเร็จของการจัดการขยะ ($\bar{X} = 3.14$) ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษาของนายก อบต. และ ผู้รับผิดชอบ เกี่ยวกับการจัดการขยะ ต่อ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน พบว่า นายก อบต. และ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะที่จบการศึกษาในระดับแตกต่างกัน มีการดำเนินการให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ส่งผลต่อ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด มหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มี การดำเนินการ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด มหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามในข้อเสนอแนะต่อการ ดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด มหาสารคาม จำนวน 64 คน จากทั้งหมด 194 คน คิดเป็นร้อยละ 34.04 พบประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ข้อเสนอแนะด้านการวางแผน พบว่า ร้อยละ 65. 63 เห็นว่า องค์การบริหารส่วน ตำบลยังขาดการวางแผนซึ่งเป็นการเปิดโอกาสและดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน มากพอ ร้อยละ 56.25 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีความสามารถพอที่จะดึง ความร่วมมือจากชุมชนในการวางแผนการจัดการขยะ ร้อยละ 32.81 เห็นว่า ผู้บริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการขยะมากพอ และ ร้อยละ 15.63 เห็นว่า ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ไม่รู้จักจบสิ้น ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีขีด ความสามารถในการจัดขยะ เพราะมุ่งแต่ไปทำถนนหนทาง

5.2 ด้านการดำเนินการจัดการขยะ

การจัดองค์กร พบว่า ร้อยละ 79.69 องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งยังขาด การจัดรถเก็บและขนขยะ และการจ้างพนักงานขนขยะ เนื่องจากไม่มีพนักงานรับผิดชอบการ จัดเก็บขยะที่เพียงพอ ร้อยละ 62.50 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการสนับสนุน งบประมาณในการดำเนินงานการจัดเก็บขยะ เนื่องจาก การจัดการกับขยะของชุมชนเป็นเรื่อง ใหม่สำหรับ อบต. ร้อยละ 39.06 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินให้หน่วยงานอื่น เข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการจัดการขยะ และ ร้อยละ 18.75 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะ แก่ประชาชน ซึ่งพบได้จากความไม่รับผิดชอบ

ในการทิ้งขยะ กล่าวคือ ประชาชนยังมั่งง่าย ไม่มีวินัย จึงทำให้บ้านเมืองสกปรกเต็มบ้านเมือง อบต. ต้องสร้างนิสัยให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการเก็บขยะ และทิ้งขยะให้ถูกที่ถูกทาง

การจัดบุคคล พบว่า ร้อยละ 20.31 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควร จัดให้มี บุคลากรรับผิดชอบในเรื่องการจัดการขยะ ประจำ อบต. อย่างน้อย อบต. ละ 1 คน รับผิดชอบ อย่างเต็มรูปแบบ เพราะปัจจุบันจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอและยังขาดความสนใจ

เทคโนโลยี พบว่า ร้อยละ 56.25 เห็นว่า อบต. ยังขาดอุปกรณ์ทันสมัย เช่น รถขน ขยะ ในการจัดการกับขยะ ดังนั้นควรดำเนินการปรับปรุงและจัดหาอุปกรณ์ ที่ใช้ได้และ เหมาะสมกับสภาพของการทำงาน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนฝึกอบรมบุคลากรใน การใช้อุปกรณ์ในการจัดการขยะให้มีความรู้และสามารถใช้ได้เป็นอย่างดี และ ร้อยละ 43.75 เห็นว่า ควรจัดระบบการทิ้งขยะของชุมชนโดยมีการแยกประเภทของขยะ เช่น ถังขยะแห้ง และ ถังขยะเปียกและการทิ้งขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และบอกวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือใช้ในการจัดการกับขยะ

งบประมาณ พบว่า ร้อยละ 71.88 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควร สนับสนุนงบประมาณแก่ชุมชนในการรักษาความสะอาดของชุมชน เช่น การจัดการแบ่งความ สะอาดถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลในชุมชน ร้อยละ 32.81 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ มีงบประมาณในการจัดการขยะที่สอดคล้องกับปัญหาขยะที่กำลังประสบอยู่ เนื่องจากงบประมาณ ของ อบต. ได้จัดสรรไปให้ภารกิจอื่นแล้ว และ ร้อยละ 23.44 เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ควรหาวิธีการที่จะได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดการขยะจากกระทรวงทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม หรือจากหน่วยงานอื่นที่เป็นไปได้

การปฏิบัติการกำจัดขยะ พบว่า ร้อยละ 57.81 เห็นว่า อบต. ต้องดำเนินการดึง ความร่วมมือในการจัดการขยะมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ร้อยละ 35.94 เห็นว่า การ ดำเนินการจัดการขยะในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมมากนัก เนื่องจากพื้นที่ในการกำจัดขยะไม่มี เพียงพอ ควรมีพื้นที่กำจัดขยะของทุกหมู่บ้าน และ ร้อยละ 12.50 เห็นว่า อบต. ควรถามถึง ปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนบ้าง และ ที่สำคัญต้องดำเนินการโดยด่วนคือ จัดให้มีรถเก็บขยะ เก็บตามหมู่บ้านทุก ๆ วันจะเป็นการดี

5.3 ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ พบว่า ร้อยละ 85.94 เห็นว่า อบต. ควรริบ ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินการจัดการขยะ โดยให้ประชาชนทุก หมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง ร้อยละ 65.63 เห็นว่า อบต. ควร ดำเนินการสอบถามความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วน ตำบล เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพของการดำเนินการจัดการขยะ และ ร้อยละ 46.88 เห็นว่า อบต. ควรนำผลการประเมินที่ได้มาปรับแผนการดำเนินการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม เช่น ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการจัดการขยะของครอบครัว

5.4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ร้อยละ 65.63 เห็นว่า ประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการจัดขยะอย่างเต็มรูปแบบ โดยเสียค่าธรรมเนียม เช่นเดียวกับเทศบาล ร้อยละ 48.44 เห็นว่า งบประมาณที่ อบต. ได้รับนำไปพัฒนาในด้านอื่นมากกว่า จึงไม่เพียงพอสำหรับการจัดการขยะ และผู้บริหาร อบต. บางส่วนเห็นว่าการจัดการขยะอย่างเต็มรูปแบบยังไม่จำเป็นสำหรับ อบต. เพราะยังไม่เป็นชุมชนที่หนาแน่น และร้อยละ 29.69 เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือพื้นที่ในการกำจัดขยะของชุมชน ควรจัดการหาสถานที่สำหรับการทิ้งและกำจัดขยะของ อบต. อย่างเป็นรูปธรรม เพราะผู้คนเริ่มจะหนาแน่นขึ้นทุกๆ วันซึ่งสามารถพบปริมาณขยะมากขึ้นโดยลำดับ

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่ได้ศึกษา สภาพการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แนวคิดของกระบวนการทำงาน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการจัดการขยะ และด้านการประเมินผล มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคามโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก ความพยายามของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและ/หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะที่จะดำเนินดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนในเขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีน้อย ประกอบกับ ความพยายามนั้นติดอยู่กับเงื่อนไขของงบประมาณ ซึ่งเห็นได้จาก ข้อเสนอแนะที่พบในแบบสอบถามร้อยละ 65.63 ของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด เห็นว่า ยังไม่มีความจำเป็นที่จะดำเนินการจัดการขยะภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างถูกต้องตามหลักสุขลักษณะเช่นเดียวกับระบบของเทศบาล และ ร้อยละ 48.44 เห็นว่า งบประมาณของ อบต. ส่วนมากแล้วถูกจัดสรรไปสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมตัวอื่นมากกว่า

การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดลำดับความสำคัญการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. (2549 : ไม่มีเลขหน้า) ที่ กล่าวว่า การดำเนินการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรมส่วนมากเป็นการดำเนินการโดยเทศบาล ข้อมูลการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามที่ชัดเจนยังไม่ปรากฏเด่นชัด แต่ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอยนับวันจะทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ แต่องค์การบริหารส่วน

ตำบลในฐานะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นไม่สามารถหลีกเลี่ยงภารกิจที่จำเป็นอันนี้ได้ จำเป็นต้องดำเนินการจัดการขยะภายในชุมชนต้องดำเนินการต่อไป

ดังนั้นการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม จึงอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.1 ด้านการวางแผน การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมของด้านการวางแผน พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก มีความพยายามน้อยของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดึงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในด้านการวางแผน ไม่ว่าจะเป็น การสำรวจสภาพปัญหา การสอบถามหรือรับฟังปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจน การระดมสมองจัดทำร่างแผนการแก้ปัญหา การวิจารณ์แผนการแก้ปัญหา การสรุปเป็นแผนงานที่สามารถปฏิบัติจริงได้ ซึ่งเหล่านี้อาจไม่เป็นรูปธรรม ไม่เป็นกระบวนการที่ชัดเจน อาจเป็นไปได้ในลักษณะที่ตัวผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะลงปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ และได้สอบถามหรือทราบข้อมูลเป็นส่วนน้อย ทั้งนี้ก็เนื่องจาก การดำเนินการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเรื่องใหม่ ทั้งตัวนายก อบต. เอง หรือ ชาวบ้านก็ยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก

ดังนั้นภาพรวมของการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ด้านการวางแผนจึงไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ผลการวิจัยจึงผู้แค่ในระดับปานกลางเท่านั้น

1.2 ด้านการดำเนินการจัดการขยะ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมของด้านการดำเนินงานจัดการขยะ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

นี้อาจมีสาเหตุมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพยายามไม่เต็มที่ ที่จะดึงความร่วมมือของประชาชนในการจัดการขยะ ซึ่งเหตุผลพบในแบบสอบถามประเด็นที่เป็นข้อคำถามที่ว่า “การจัดการขยะมีความจำเป็นต้องอาศัยประชาชนในชุมชนดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง “ ได้ระดับคะแนนเฉลี่ยถึง 4.15 อยู่ในระดับสูง แสดงว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการจัดการขยะ และแต่พยายามที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในภารกิจของการดำเนินงาน เช่น การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การจัดเทคโนโลยี การจัดงบประมาณ กระบวนการดำเนินการเหล่านี้ ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ เท่าที่ควรซึ่งพบหลักฐานจาก ความสะอาดที่เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาของสภาพแวดล้อมภายในองค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับการค้นพบของ อารีย์ วงศ์เกษม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารและการจัดการมูลฝอยโดยองค์การบริหารส่วนราชการท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยพบว่าในการบริหารและการจัดการองค์การบริหารส่วนราชการท้องถิ่นเทศบาลเมืองพล เป็นอำนาจ

และหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดระบบการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร เทคโนโลยี และการงบประมาณ กับการจัดการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบของการบริหารงานในองค์การ หากระบบเหล่านี้มีประสิทธิภาพก็จะมีส่วนทำให้การบริหารและการจัดการองค์การเทศบาลเกิดประสิทธิผลในด้านผลผลิตและความพึงพอใจของผู้บริการและ ผู้รับบริการ และการจัดการได้มาตรฐานตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดลอมกำหนดไว้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารและการจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมของด้านการดำเนินงานจัดการขยะจึงอยู่ในระดับ ปานกลาง

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ในประเด็นเรื่องการจัดองค์กร องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคามมีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า อบต. มีความพยายามดึงความร่วมมือจากชุมชนเข้ามาช่วยค้นหาและปรับเปลี่ยนโครงสร้างการดำเนินงานในการจัดการขยะของชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่แสดงให้เห็นว่าในอนาคต อบต. มีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนั้น การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม ด้านการดำเนินงานจัดการขยะในประเด็น การจัดองค์กร จึงอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ด้านการประเมินผลการจัดการขยะพบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก มีความพยายามน้อยขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม ในเรื่องของการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนได้แสดงออกถึงประสิทธิผลที่เกิดจากการจัดการขยะภายในชุมชน ในรูปของการวิภาควิจารณ์ความสะอาดและสุขลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่ และ ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลเองก็อาจไม่ได้นำข้อมูลดังกล่าวไปเป็นข้อสนเทศในการปรับปรุงวิธีการทำงานป้อนเข้าระบบการจัดการสุขภิบาลสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง สอดคล้องกับข้อค้นพบจากการเสนอแนะของนายก อบต. และ/หรือ ผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะต่อการดำเนินการให้มีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ว่า อบต. ควรริบดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินการจัดการขยะซึ่งต้องให้ประชาชนทุกหมู่บ้านมีส่วนร่วมประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง ดำเนินการสอบถามความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการดำเนินการ ที่สุดควรนำผลการประเมินที่ได้มาปรับและดำเนินการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม เช่น ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะครัวเรือน แสดงว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคามยังเห็นความสำคัญของการประเมินผลการจัดการขยะ ซึ่งสอดคล้องกับ เจมส์คัลด์

ปีนทอง (2525 :11) ที่กล่าวถึงการดำเนินการขององค์กรที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การดำเนินการวางแผน การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ดังนั้นเมื่อนายกองค้การบริหารส่วนตำบล และ/หรือผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะยังเห็นความสำคัญอยู่เช่นนี้ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ จึงอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษาของนายก อบต. และ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะ ต่อ การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ ผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะที่จบการศึกษาในระดับไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และ ปริญญาตรีขึ้นไป มีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การศึกษาไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่สุด ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นบุคคลในชุมชนมีความคุ้นเคยกับชาวบ้านเป็นอย่างดี และเขายังมีความรักในการพัฒนาชุมชนของเขา ตลอดจนยังตระหนักถึงปัญหาของชุมชนเสมอ แม้จะจบการศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน แต่อุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประชาชนในชุมชนไม่ได้แตกต่างกัน เห็นได้จาก ผลการวิจัยที่พบไม่มีความแตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติ

แต่เมื่อพิจารณาระดับคะแนนเฉลี่ยของการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นของ ผู้มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป รองลงมาคือ ผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เทียบเท่า และ จบระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ดังนั้นแม้ระดับการศึกษาไม่ส่งผลต่อการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคามที่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระดับคะแนนเฉลี่ยบ่งบอกถึง ผู้ที่จบการศึกษาในระดับสูงมีการดำเนินการที่สูงกว่าเล็กน้อย จึงกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาที่สูงอาจมีผลต่อการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคามที่สูงกว่าซึ่งต้องมีการศึกษาใน

พื้นที่อื่นประกอบการค้นพบนี้ต่อไป สอดคล้องกับการค้นพบของ ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2522 : 25-49) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการจัดกลุ่มรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบทสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ องค์ประกอบที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนของผู้นำท้องถิ่นนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่สูง และต้องเป็นผู้มีประสบการณ์สูงมีการศึกษาดี ได้รับการฝึกอบรม และพัฒนาอยู่เสมอ มีความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน และมีความสัมพันธ์กับแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่น

3. เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ส่งผลต่อการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม

องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มีการดำเนินการ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก นายกององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากยังเห็นว่า การจัดการขยะยังไม่ใช่ภารกิจที่เร่งด่วน และประกอบกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ประชาชนยังไม่สนใจที่จะให้มีการจัดเก็บขยะที่เป็นรูปธรรมอย่างในเขตเทศบาล ทั้งนี้ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีชุมชนที่หนาแน่นพอที่จะมีปัญหา ดังนั้นเมื่อนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และ /หรือ ผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะมีความเห็นดังกล่าวข้างต้น ก็เป็นเหตุให้มิได้ดำเนินการจัดการขยะอย่างจริงจัง อบต. ขนาดเล็ก และ อบต. ใหญ่ จึงมีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคามทุกด้านไม่แตกต่างกัน

แต่เมื่อมาพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยที่พบปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เท่ากับ 3.23 ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดเล็กมีคะแนนค่าเฉลี่ยของการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงแค่ 3.09 คะแนนเฉลี่ยมีความห่างกันพอสมควร และอาจบอกได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีงบประมาณสนับสนุนมากกว่า มีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากกว่าหรือสูงกว่า ซึ่งเหตุผลนี้มีข้อค้นพบจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่กล่าว อบต. ไม่มียังงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ เพราะงบประมาณส่วนมากถูกนำไปใช้ในการดำเนินการของโครงการอื่นที่มีใช้การจัดการขยะของชุมชน เหตุผลนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ บันเทิง เพียรคำ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษารูปแบบการจัดการขยะของครัวเรือนในเขตชนบท: กรณีศึกษาดำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย

พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการขยะของครัวเรือนในเขตชนบท เมื่อทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) ซึ่งมาเป็นความสำคัญอันดับแรก คือ ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

4. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

จากข้อเสนอแนะที่ได้ พบว่า ประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการจัดขยะด้วยวิธีการของเทศบาล ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในเขต อบต. ส่วนมากเป็นผู้มีรายได้น้อย ดังนั้นการประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหาร อบต. และ/หรือ ผู้มีหน้าที่ในการจัดการขยะบางส่วนที่ยังเห็นว่าจัดการขยะอย่างเช่นเทศบาลยังไม่จำเป็นสำหรับ อบต. เพราะยังไม่เป็นชุมชนที่หนาแน่น ผู้คนก็น้อย ประกอบกับเหตุผลในเรื่องงบประมาณที่ อบต. ได้รับจากรัฐและจัดเก็บได้ ถูกนำไปพัฒนาในด้านอื่นที่จำเป็นมากกว่า จึงไม่เพียงพอสำหรับสนับสนุนการจัดการขยะ

ทั้งนี้แม้หลายฝ่ายยังไม่เห็นด้วยกับการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม ปัญหาที่สำคัญและเป็นปัญหาใหม่สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นจะหลีกเลี่ยงปัญหาขยะ เพราะจากข้อสังเกตที่พบตามชุมชน หมู่บ้านในเขต อบต. จะปรากฏภาพของขยะที่เฝ้ารอการจัดการอยู่อย่างกระจัดกระจายในแทบทุกหมู่บ้าน และแนวโน้มน้ำที่ อบต. จะต้องจัดการคือ การจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะของชุมชน เนื่องจากแนวโน้มน้ำการเพิ่มจำนวนประชากรของ อบต. เริ่มจะหนาแน่นขึ้นทุกวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่าผลการดำเนินงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะยังไม่ถูกนำมาเป็นประเด็นสำคัญของภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ควรดำเนินงาน ดังนี้

1. รัฐบาลต้องริบเร่งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการขยะภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแก่ ผู้บริหาร อบต. และผู้นำชุมชน ทั้งนี้ ผู้บริหารและผู้นำชุมชนจะได้ตระหนักเห็นความสำคัญเรื่อง ปัญหาของขยะ และวิธีการจัดการขยะ

2. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องริบวางแผนและดำเนินการจัดการกับขยะ โดยเร่งด่วน เนื่องจากปัญหาขยะอาจจะเรื้อรังจนเกิดผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายประชาชน ซึ่งควรเริ่มด้วยการกำหนดแผนรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อม ตลอดจนให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการขยะ โดยมีให้ประชาชนแบกรับภาระในค่าใช้จ่าย ควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนในด้านอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

3. รัฐควรสนับสนุนการแข่งขัน หรือ การประกวดผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องของการรักษาสภาพแวดล้อมที่ สะอาดสวยงาม เพื่อเป็นการกระตุ้นและแข่งขันคุณภาพการบริหารจัดการชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอื่น เพื่อดันหารูปแบบที่ทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดอื่น